



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

Toledo, Francisco de

Coloniæ Agrippinæ

38. De excommunicationibus reseruatis in sexto.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

tamen oportet statui contra omnes Ecclesias mundi, sed fuit cit, quod tendat in præiudicium particularis Ecclesiæ cit id, quod competit omnibus, quemadmodum lædere Episcopum, est facere contra libertatem Ecclesiæ, licet non lædere omnes, c. olim. de iniur. nam, vt dicit Ioan. Andr. in cap. eos. immunit. Ecclesi. quem refert, & sequitur Lopus in prædicatione alleg. 92. num. 6. Ecclesia vniuersalis est vnum corpus, cuius membra sunt Ecclesiæ singulares, cap. significasti. de elect. h. excommunicatio hodie magna ex parte est in Bulla Cœnæ vt ibi diximus.

Octaua habetur c. i. de Schismati. vbi tria genera personarum excommunicantur, vt ibi exponit Panorm.

Primò, qui emit, vel quouis alio modo acquisiuit rem ecclesiasticam à Schismatico.

Secundò, qui recipit beneficium à Schismatico.

Tertio, qui consentit ordinationi ipsius Schismatici; & per ordinationem non solum intellige ordinationem in spiritualibus, & sacramentorum collationem, sed etiam in temporalibus, vt ibi notat Panor qui limitat, quando scienter consentit. De ipsis autem Schismaticis in Bulla Cœnæ diximus.

Duæ aliæ sunt excommunicationes in Decretalibus, vt in c. quoniam. de offi. ordin.

Alteri c. i. de locati. Sed quia illius casus non est hodie practicabilis; huius autem casus est particularis ad Bononenses, prætermittimus.

De excommunicationibus non reseruatis in sexto.

CAPVT XXXVIII.

Prima habetur in cap. vbi periculum. de elect. in 6. Quod mittit scripturam, vel nuncium alicui Cardinali in Conclauo, ad Romani Põtificis electionem existenti, vel cum eo secreta loquitur, excommunicatus est ipso facto. Vbi tria genera personarum comprehenduntur. Nota, quod non ligantur hac excommunicatione, qui Conclauo ingrediuntur pro his tantum, quæ pertinent ad electionem, de voluntate omnium Cardinalium ibidem præsentium, quales sunt Advocati, Tabelliones, & Religiosi, vt dicit Sil. excommunicatus 9. §. 34. Nota etiam, quod Archi. & Gemini. in eodem c. inter-

pretar

pretantur, vt illud verbum (*secretè*) restringat omnia tria genera actionum, puta, vt missio scripturæ, vel nunciij sit etiam secreta, alias non contraheretur excommunicatio. Tamen magis quadrat textui, vt restringat tertiam actionem tantum, nempe locutionem: & ita sentit Caiet. ver. excommuni. cap. 55. Nota etiam ex eodem Caiet. quod non ligat ipsos Cardinales hæc excommunicatio, etiam si has actiones inter se, vel cum alijs faciant: nec etiam Cardinales, qui colloquuntur, vel recipiunt scripturam, vel Nuncium: sed eos, qui mittunt, vel secreto colloquuntur.

Secunda habetur in eodem cap. vbi periculum, de elect. in 6. vbi excommunicantur omnes Domini, Rectores, alijsq; officiales cuiuscumque dignitatis, aut conditionis existant, qui diligenter non obseruant, aut fraudem committunt in eis, quæ ibi præcipiuntur obseruanda in morte Summi Pontificis morientis in terra eorum. Intellige, quando per ipsos stat; si enim impediuntur, non ligantur, vt ibi dicit Gemini. Quæ autem sint seruanda in illo c. legi possunt, ad rem nostram non videntur multum attingere.

Tertia habetur in cap. sciant cuncti. de elect. in 6. vbi excommunicantur, qui siue per se, siue per alios iniuste persequuntur, aut spoliant beneficijs, vel bonis suis clericos, aut Ecclesiasticas personas, aut eorum consanguineos, aut Ecclesias, Monasteria, seu cætera loca pia, hoc motiuo, & ea de causa, quia noluerunt, aut nolunt eligere eum, pro quo ipsi rogarunt, aut induxerunt. Nota ex Archid. ibi, quod per spoliationem intelligitur etiam ablatio latens, & vastatio quocumque modo inuadendo immobilia, aut per vim publicè rapiendo mobilia, siue fraudulenter per dolum. Nota etiam ex Geminia. ibi, per Consanguineos intelligi vsque ad septimum gradum, pro quo facit Gloss. cap. postremo de appel. secundum quem etiam non est locus huic pœnæ, si affines grauentur. Nota etiam, quòd in præsentatione hæc pœna locum habet secundum Gloss. eiusdem c. sciant cuncti. dummodo persona, quæ grauetur in se, vel in suis, sit Ecclesiastica; non autem quando patronus est Laicus: nam constitutio dicit Clericos, vel Ecclesiasticas personas. & Gloss. in ver. Ecclesiasticas dicit, vt sunt Conuersi, Templarij, Hospitalarij, qui licet non sint Clerici, sunt tamen Ecclesiasticæ personæ 16. quæst. 4. can. quisquis, & idem dicit ibi Gemin. de conferente, & postulante, vnde inferitur, quando constitutio pœnalis concernit fauorem Ecclesiæ,

extenditur ad alium casum, quam expressum, dummodo & fauorem Ecclesie concernat, vt notat Siluest. excommuni. 39. Nota etiam, quod ad contrahendam hanc excommunicationem, debet esse grauamen contra iustitiam; aliquando enim potest esse contra solam charitatem, vt quando non facit vel quod pratermitteret contra charitatem, tunc censura non procedit: nam in constitutione ponitur (*iniuste*.) Nota etiam ex Petro Anchar. & Gemini. ibi, quod mandatarius, qui exquitur grauamen, quando, qui grauat, per alium grauat, non incurrit censuram hanc, nisi quando constat ei de intentione mandatis, quod tali motiuo grauat, alias non. Archi. ibi pariter semper ligari: tamen ex textu contrarium deducitur, quia communicatur, qui per se, vel per alium grauat tali motiuo. Cur ergo non excommunicatur per hanc constitutionem, graualet alio motiuo, ita se mandatarius, qui per se grauat, non excommunicatur, quando ignorat, quia cum ignoret motiuum, non dicitur grauare tali motiuo.

Quarta habetur in c. generali de elect. in 6. vbi excommunicantur ipso facto.

Primo, qui de nouo vsurpantes Regalia, Custodiam, seu Guardiam, titulum aduocationis, seu defensionis in Ecclesia Monasterijs, siue quibuslibet alijs pijs locis occupant bona Ecclesiarum, Monasteriorum, aut locorum ipsorum vacantium, quantacumque dignitatis honore præsulgeant.

Secundo excommunicantur Clerici Ecclesiarum, Monachi monasteriorum, ceterae personae locorum ipsorum, quae hae fieri procurant. Nota, per Regalia intelligi, vt dicit Archi. ea, quae percipit Rex ex quibusdam Ecclesijs vacantibus, vt fit in Regno Franciae, & Angliae, seu, vt dicit Ang. excomm. 7. col. 13. vectigalia concessa à Rege Ecclesijs, & idem Gloss. praedicti cap. generali. Nota rursus, per custodiam, & guardiam idem intelligi, & per eam Ioan. Andr. intelligit ius patronatus, & Gloss. ibi: Tamen Archidia. id negat, dicens tantum intelligi quod verbum sonat, quando nempe aliqui dicunt, ad ipsos pertinere Ecclesiam vacantem custodire, donec in ea sit prouisum de Praelato: cuius exemplum est in Ecclesia Parmensi, vbi tales domini laici vocantur Vicedomini. consentit Ang. loco citato, & hoc magis placet. Nota rursus idem intelligi per titulum aduocationis, & defensionis, quia aduocatus dicitur defensor in Ecclesijs, vt dicit Siluest. excommuni. 39. 40. Nota rursus, quod dicitur, *de nouo vsurpant*, quod intelli-

telli-

telligitur cum Gloss. ibi communiter recepta à Quadraginta annis citra, per cap. final. de consuetudin. Nota rursus, duo requiri, vt vsurpantes isti contrahant excommunicacionem.

Primo, vt vsurpent titulum aliquem prædictum.

Secundo, vt simul ratione vsurpationis talis bona occupet, vnum sine altero non satis est, ita vt dicit Gemini. ibidem, & Panorm. c. conquestus de foro compet. & est opinio communis. Nota postremò, quod non comprehendit eos, qui ratione legitimæ consuetudinis, vel iusti tituli ista faciunt; tales enim nec vsurpant, nec occupare præsumunt.

Quinta habetur in cap. indemnitatibus de elect. in 6 §. postremo. Euocati, seu deputati ad dirigendas Moniales in electionibus, si non se abstinent ab his, ex quibus possunt discordiæ inter eas oriri, aut ortæ nutriri super faciendis electionibus, ipso iure sunt excommunicati. Nota ex gloss. posse euocari Religiosos, seculares, viros, & fœminas ad hanc directionem. Nota rursus ex Gemini, hanc pœnam non solum habere locum in Monialibus Religionum approbatarum; sed etiã in his, quæ non renunciant proprijs, nec faciunt professionem regularem in vna de religionibus approbatis: sed viuunt in communi, sicut Canonici seculares in secularibus Ecclesijs consentiunt in hoc Ang. ex com. 7. cas. 16. Siluest. ex comm. 9. §. 42. Nota rursus ex eodem Gemini. duo esse necessaria ad incurrendum in hanc pœnam; Et quod sit deputatus ad directionem in electionibus faciendis; & quod non abstineat à prædictis; si enim non abstinet, tamen non est deputatus ad directionem, non contrahit hanc pœnam; immò etiam si deputatus sit, sed nõ sit ad talem directionem deputatus, non incurrit. Consentunt Ang. Silue. locis citatis; quod si deputatus sit, & discordias seminet super electionibus iam factis, adhuc non incurrit secundum Caiet. ver. excommunic. cap. 80. quia constitutio dicit super electionibus faciendis.

Sexta habetur in capit. hac constitutione, de offic. iudic. delegat. in 6. Excommunicantur ipso iure procurantes, quod Iudices Conseruatores sibi dati intromittant se ad alia, quam ad manifestas iniurias, & violentias, & extendant potestatem ad ea, quæ iudicalem exigunt discussionem.

Nota ex Gemi. illos, quorum non sunt Conseruatores, si id procurent, nõ contrahere hanc pœnam, sed solas partes, quib.

dantur

dantur conseruatores, nisi illi post excommunicationem participant in crimine criminoso, vt supra diximus. Nota etiam nec prædictas partes id procurantes contrahere hanc excommunicationem, quando Conseruatores dantur cum clausula quod cognoscant de his, in quibus Iudicialis discussio exigatur, vt hodie communiter fit, nisi procurent, vt se intromittant ad alia, quæ excedunt potestatem eorum, etiam cum clausulis datis. Nota etiam, quod si procurent, tamen non sentitur effectus, vt conseruator se intromittat, nõ incurritur poenitentia vt supra adnotauimus. Nec ista excommunicatio comprehendit ipsos Conseruatores, etiam si se intromittant.

Septima habetur c. unico. de his, quæ vi. in 6. Ex torquentur per vim, vel metum absolutionem, aut reuocationem excommunicationis, suspensionis, vel interdicti, ipso iure sint excommunicati. Nota ex Glo. ibi quod si quis metum, vel vim incusat, tamen non est secuta absolutio, aut reuocatio, non contrahit hanc poenam. Idem dicit ibi Archi. Nota rursus ex Glo. torquentem pro excommunicato, etiam si alius sit ab ipso excommunicato, contrahere hanc poenam; & si ipse excommunicatus, contrahere aliam excommunicationem, præter eam quam habet: nam multis excommunicationibus potest vinculari 3. q. can. Engeltrudam. etiam eam contrahit excommunicatus, si mandauit, vel ratam habuit talem extensionem, vt dicit Gloss. & Silu. ver. excommuni. 2. §. 43. Sed non credo, quod quando mandans non exprimitur, non comprehenditur, vt diximus supra. Nota rursus ex eadem Glo. etiam istam poenam procedere, quando excommunicatio fuit iniusta, & non tantum quando iusta, quia non sic est absolutio vlla ex torquentem. Nota rursus, non habere locum in minori excommunicatione, vt dicit Ang. excom. 7. cap. 18. quia quando excommunicatio absolute dicitur, de maiori intelligitur, iuxta c. si quis de sen. excom. Nota rursus ex Caiet. ver. excom. c. 41. procedit hanc poenam in maiori, siue sit a iure, siue ab homine. Nota rursus secundum communem opinionem non procedit quando metus fuit leuis, & non iustus, & cadens in virum constantem; talis enim metus non est simpliciter metus, ita habet Gloss. ibi & Silu. & Ang. loco citato, quantum Caiet. loco citato teneat procedere de quocumque metu extorquente, & hoc magis placet: nam etiam si metus sit paruus, propter quem absolutio datur, vere est per metum extorta, & hic habetur ratio inferentis metum, si tali via absolutionem extorqueat, quantum

oppo.

opposita sententia sit probabilis, & possit teneri. Nota rursus ex ipso Caiet. debere esse metum illatum ab extrinseco: non autem innatum, quem sibi concipit absolvens. Nota postremo, quod si absolvens per metum, postea ratum habeat sine metu quod fecit, adhuc inferens metum excommunicatus est, donec absolvatur, quia statim fuit ligatus per absolutionem metu extortam, ita habet Gloss. in cod. cap.

Octava habetur in cap. mulieres de iud. in 6. qui per fictionem, vel fraudem faciunt, ut iudex veniat personaliter ad domum alicuius mulieris, ut eius testimonium accipiat, cum personaliter ad iudicium inuitæ mulieres trahi non possint, ipso iure sunt excommunicati. Nota ex Ioan. Andr. quod si fingatur casus, ut iudex veniat, tamen iudex non venit, non incurritur pœna: immò, ut dicit Caietan. capit. 59. ver. excomm. debet personaliter venire; si enim mittat, nō incurritur, quia hoc est concessum. Nota rursus ex Anto. 3. p. tit. 24. c. 45. quod non solum iudex fingens hoc, vel utens fraude excommunicatur, sed etiam quicumque alius fingat, vel per fraudem faciat, ut iudex eat, quamvis Syluest. excommuni. 9. §. 44. tenet de solo iudice: sed textus contrarium demonstrat, nam vniuersaliter procedit, & eadē ratione procedit tam in iudice laico, quam in Ecclesiastico, cum non fiat distinctio in textu, licet Ioan. Andr. ibi restringat ad Laicum.

Nona habetur cap. hoc, consultissimo de reb. Eccl. non alie. in 6. vbi primo excommunicantur ipso iure, qui compellunt Prælatos, vel alias personas Ecclesiasticas, ut submittant Ecclesias laicis, vel subijciant eis bona immobilia Ecclesiarum, vel eis supponant ipsorum iura recognoscendo, seu profitendo tenere ea ab illis tanquam à superioribus, aut statuendo eos tamquam aduocatos, vel patronos Ecclesiarum, seu bonorum ipsarum in perpetuum, aut ad tempus non modicum. Nota ex Gloss. quod non procedit hæc pœna in bonis mobilibus, in quibus non consueuerunt tales submissiones fieri, debent enim esse immobilia, aut iura, quæ inter immobilia reputantur. Nota rursus ex textu, quod procedit pœna hæc cum aliquibus limitationibus.

Prima, quando ista submitio fit extra casus iure permisos.

Secunda, quando fit sine consensu Capituli, & licentia Sedis Apostolicæ.

Tertia, quando fit in perpetuum, vel ad tempus non modi-

cum, quod Gloss. ibi exponit spatium decem annorum: vnde ad annos infra decem, non incurritur poena.

Quarta, quod supponantur laicis, tamquam sint sua, vel cognoscantur ab eis.

Secundo, excommunicantur omnes laici, qui ex licentia Papae, & Capituli consensu contractus inierunt, vel iniunt Ecclesiasticis immobilibus, si aliquid plus, quam importat natura contractuum ipsorum, vel pactum in eis factum usurpauerint, & legitime moniti prius non desinant usurpare, & ablata restituant. Nota ex Archid. non satis esse desistere non usurpare poenam vitandam, sed debent ablata restituere. Nota ex Ioann. Andr. & Siluestr. excommuni. 9. §. 44. quod ista ratio legitima debet esse trina, nisi facti necessitas abluaderet.

Decima habetur cap. vni. de religion. domi. in 6. Hanc communicationem Silu. excommunic. 9. §. 45. & Ang. excommunicat. 7. cas. 22. putant contrahere inuenientes nouam religionem, vel nouae religionis habitum assumetes: sed in praedicto cap. hoc non prohibetur sub tali censura. Quidam putant id haberi ex extrauag. quadam Ioan. 22. relata per Pan. in eodem cap. tamen nec in ea id prohibetur, vt bene aduertit Caiet. verb. excommun. ca. 5. nam procedit contra fratricellos & beguinas, qui hodie non extant. In illo autem c. vni. de relig. domi. est lata excommunicatio contra quosdam mendicantes extra quatuor ordines approbatos: sed iam hodie non habet locum.

Vndecima habetur cap. quamquam de cens. in 6. Vbi ipse iure sunt excommunicari quicumque per se, vel per alium proprio nomine, vel alieno, ab Ecclesijs, aut a personis Ecclesiasticis exigunt pedagia, vel guidagia pro personis, aut rebus, quas deferunt, vel deferri faciunt non causa negotiorum. Intellige, si sunt personae singulares, qui exigunt, excommunicantur, etiam si sint Episcopi, vt notat Archidia. Si enim est Vniuersitas, aut Collegium, non excommunicantur, sed pro facto est supposita interdicto, vt habetur in textu. Nota ex Ioan. Andr. & Archid. dici negotiari, quando res emittuntur integra, & immutata cum lucro vendatur, & tunc clericus tenetur soluere gabellam secundum usum patriae: si tamen emittatur in usum proprium, non tenetur, aut si non emat, sed recollecta de rebus suis, vt vinum, bladum, & similia vendat, non tenetur, vt notat Siluestr. excommunicatio. 9. §. 46. qua

non est hoc negotiari. Ista excommunicatio hodie est reseruata in Cœna, vt notant Angelus excommunicatio. 7. casu. 23. & Siluestr. loco citato, & nos superius diximus.

Duodecima habetur in cap. quoniam, de immunita. Ecclesi. in 6. Vbi excommunicantur ipso iure, qui eos, qui imperrant litteras Apostolicas, aut litigant, aut litigare volunt, siue ambæ partes in id consenserint, siue vno in foro Ecclesiastico, delegato, vel ordinario super causis Ecclesiasticis, siue ad forum Ecclesiasticum ratione personarum, vel negotiorum, vel rerum de iure, vel antiqua consuetudine pertinentium compellunt per se, vel per alios, aut compelli procurant ad desistendum, vel ad litigandum in foro seculari de huiusmodi questionibus cum dantibus ad hoc auxilium, consilium, vel fauorem, siue ista compulsio fiat per captionem Iudicum Ecclesiasticorum, aut litigantium, aut litigare volentium, aut rerum, aut Ecclesiarum, aut consanguineorum eorundem, aut quocumque alio modo. Nec sunt isti absoluedi, nisi prius integre satisfecerint, tam Iudici cuius iurisdictionem perturbant, quam parte perturbata de iniuria, damnis, expensis, & interesse. Hæc omnia in prædicto cap. habentur.

Nota ex Archidia. & Ioan. Andr. quod absolutio data ab Ordinario ante huiusmodi satisfactionem non valet; quamuis enim verum sit, quod supra diximus, quando habenti potestatem à legē sit prohibitio absoluedi, teneat absolutio, licet forma non seruetur, & Episcopus à legē habeat potestatem absoluedi ab hac, quia non est reseruata, tamen non habet locum hoc, quando est clausula irritans absolutionem, si forma non seruetur. In hac autem talis clausula est: nam verbum, quod in textu habetur, *nullatenus*, est irritans. Vnde non placet sententia Silu. excom. 9. §. 49. tenentis contra Archid. Nota, quod ista excommunicatio quantum ad eos, qui impediunt imperrantes litteras Apostolicas, & eos, qui capiunt Iudices, si sunt Pontificis Romani est in Cœna.

Decimatertia habetur cap. eos, de immunit. Eccle. in 6. Vbi excommunicantur tenentes Dominium temporale, qui interdunt suis Subditis, ne Prælati, aut Clericis, seu personis Ecclesiasticis quicquam vendant, nec emant aliquid ab eisdem, nec ipsis bladum molant, coquant panem, aut alia obsequia exhibeant. Nota ex Gemini. duos requiri ad contra-

hendam hanc censuram. Et quod sint Domini, seu habeant Dominiū temporale, seu seculare; & quod hęc interdican- tur subditis. Vnde si Domini non sunt, aut si sunt, sed interdican- tur subditis alienis, non contrahunt. Consentiunt Silue. excom. 9. §. 59. & Ang. excom. 7. ca. 26.

Decimaquarta habetur in c. vt periculosa. ne cleri. vel ma- nach. in 6. Vbi excommunicantur primo Professi tacite, & expressè in aliqua Religione approbata temere habitu dimi- tentes. siue in scholis, siue alibi.

Secundò, tales Religiosi accedentes ad quæcumque studia sine licentia Prælati, cum consilio conuentus, vel maioris partis.

Tertio, Doctores, & Magistri, qui Religiosos habitu dimi- tto, Leges vel Physicam audientes. scienter docere, aut in Scholis retinere præsumunt.

Circa primū nota, non contrahi hanc excommunicationem propter quamcumque dimissionem habitus, nisi sit temeraria, & sine causa rationabili; unde quando est causa, ut vt timor, vel medicina, aut simile aliquid, non est dimissio excommunicatus, vt notat Ioan. Andr. Immo quando est dimissio temeraria, sed temeritas non est mortale peccatum, quando dimittitur ad horam, vt currat, vel lapidem proijcet, non est excommunicatus, vt notat Palu. 4. d. 18. p. 3. immo etiam quando est cum mortali peccato dimissio coniuncta, si dimittatur ad horam ad commodius committendum aliquid quod mortale, alio habitu non assumpto, vt notat Silue. excommunicati. 9. §. 53. Nec etiam est dimissio, quando dimittitur, nullo alio habitu assumpto. Illa ergo est dimissio, quando est assumptio alterius habitus, & ad notabile tempus, vt arbitrio boni viri dicatur dimisisse. Vnde qui dimittit per tempus paucum, alium sumens ad ludum, aut ad festum, quod iterum sumpturus proprium, nō est excommunicatus. Eadem est ratio de dimittente, & de occultante, vt habet Clem. quoniam de vit. & honest. cleric. & Silue. loco allegato, quod intellige, quando ita occultatur, vt nequeat cognosci quod sit religiosus.

Circa secundū, nota cum communi Doctorum sententia id intelligi, quando accedit Religiosus ad studia extra clas- srum, etiam si studia non sint prohibita.

Rursus, etiam si licentiam habeat, si habitum dimittat, con- trahit excommunicationem, vt colligitur ex textu, & etiam

habe

habeat licentiam Prælati, sed non cum consilio maioris partis conuentus, nisi sit talis superior, qui potest dare facultatem habitandi extra claustra. Nota etiam, quod non procedit hæc pœna in Abbate ipso, & Superiori, etiam si sine licentia maioris superioris, aut conuentus eat ad studia, vt habent Gemina. & Archid. hic, & Angel. excom. 7. casu. 27. licet Silu. excomm. 9. §. 55. teneat contrarium.

Circa tertium nota ex Gloss. quod si non dimittat talis Religiosus habitum, non sunt Doct. excommunicati hac constitutione, quæ cum limitatione procedit, nempe quando Religiosus dimisit habitum, & audit leges, vel Physicam, & scienter docent Doct. vel in Scholis retinent: tamen erunt excommunicati ab alio iure, quia communicat cum excommunicato in crimine, postquam Religiosus semel contraxerit excommunicationem, audiendo tales facultates per duos menses, vt supra diximus, vel etiam si audiant Theologiam, tamen id est sine licentia Prælati de consilio conuentus; tunc enim, postquam semel fuerit Religiosus excommunicatus audiendo ipsum docere, est participare in crimine.

Decimaquinta habetur in capit. quicumque de hære. in 6. Vbi ipso iure excommunicantur quicumque scienter præsumunt tradere Ecclesiasticæ sepulturæ Hæreticos, eorum credentes, receptatores, defensores, vel fautores; nec absoluendi sunt, donec propriis manibus publicè extument, & proijciant huiusmodi cadauer: & locus ille perpetua caret sepultura.

Decimasexta habetur in c. vt inquisitionis de hæret. in 6. Vbi ipso iure excommunicantur.

Primò, Potestates, Domini temporales, Rectores, vel eorū officiales, seu Baliui, si de crimine hæresis cognoscant, vel iudicent.

Secundò, si captos pro eodem crimine absque Diocesanorum, vel Inquisitorum licentia a carcere liberent.

Tertiò, si executionem pro huiusmodi crimine à Diocesano, vel Inquisitore iniunctam non impleant, prout ad eorum spectat officium.

Quartò, si directe, vel indirecte præsumant sententiam, aut processum Diocesanorum, vel Inquisitorum impedire.

Quintò, si Diocesano, vel Inquisitori præsumperint se opponere in his, quæ ad fidei negotium præfatum incumbunt, aut aliter impedire.

Sexto, omnes in his scienter dantes consilium, auxilium, & fauorem Nota ex Ioan. Andr. quando Diocesanus, & Inquisitor discordant in mandato; vnus enim mandat puniri, alii laxari, debent Domini illi, seu Rectores, & alij prædicti suspendere, donec Papa consulatur. Nota rursus ex Silu. excommunicatione 9. §. 58. quod incidunt in hanc pœnam præfati, si cognoscant directè, puta quia cognoscentes vt de causa principali faciunt capi hæreticum, siue indirectè, & incidunt quia alia de causa fecerunt capi: sed de Hæresi iudicialiter non cognoscunt. Nota rursus Angel. excommunicatione 7. c. 29. putare non esse excommunicatos, quando illa faciunt nimio offendendi inimicum, non animo impediendi officii inquisitionis: sed oppositum est verius, nempe quocumque modo faciant, eos esse excommunicatos, si illa faciãt, quæ prohibentur: nam factum damnatur simpliciter, non intentio. Nota rursus ex textu, quod si aliquis præfatum animo pertinaci per annum sustinuerit prædictam excommunicationem, velut hæreticus ex nunc condemnabitur.

Decima septima habetur capit. pro humani. de homic. l. 1. Vbi excommunicantur qui per assassinos occidere faciunt aliquem Christianum, vel mandant, etiam si mors non sequatur. Hæc excommunicatio hodie parum est in vsu, quia non sunt tales assassini; vt enim Archi. hic notat, illi assassini erant quidam infideles sub dominio cuiusdam Domini, qui per vicia conducti occidebant Christianos. Vide Siluest. vassallus.

Decima octaua habetur c. usurarum, de vsuris in 6. Vbi excommunicantur singulæ personæ Ecclesiasticæ inferiores piscopis.

Primò, si usurarijs manifestis alienigenis, & non oriundis à terris suis domos conducant, aut cōductas habitare permittant, aut alio titulo concedant ad fœnus exercendum.

Secundò, si eos intra tres menses à terris suis non expellant.

Tertiò, si eos de nouo admittant. Nota ex Silu. excommunicatione 60. dici alienigenam, qui non est de illo dominio, in quo habitat, licet sit sub eodem Domino: nam vnus Domini dominia esse possunt: si tamen est de eodem dominio, tamen non de eadem ciuitate, non censetur alienigena in tali ciuitate, nec tunc procedit censura; nec etiam censetur alienigena

si patet

si patrem habet ortum in ciuitate illa, licet ipse sit ortus & natus extra dominium, nam tunc oriundus est ex tali Ciuitate.

Decimanona habetur capit. vni. de iniur. in 6. Vbi ipso facto singulæ personæ excommunicantur, quæ contra personas Ecclesiasticas, vel earum bona concedunt repræfallias, & qui generaliter concessas ad præfatas personas extendunt, nisi concessionem, vel extensionem intra mensem reuocauerint. Si autem est vniuersitas, est interdictio supposita: Nota ex Archi. quod concessio pertinet ad superiores; extensio ad inferiores, quibus conceduntur. Nota rursus ex Gemini. quod ista reuocatio debet esse re integra: nam si ante reuocationem, aut ante mensam procedatur ad actum, incurritur hæc pœna. Nota rursus, quod hæc procedit etiam in repræfallijs iustis, quæ conceduntur in locis, vbi est clericus; tunc enim non debet extendi ad personas Ecclesiasticas. Nota rursus ex Archid. eos, qui concedunt repræfallias contra bona alicuius clerici ob ipsius debita, festiuitatis seruandis, non incurrire hanc censuram. Nota rursus ex Gloss. quod propter debita clerici vnius diocesis, non possunt concedi repræfalliæ contra bona clerici alterius diocesis, in qua est debitor constitutus.

Vigesima habetur in c. foelicis de pœn. in 6. Vbi excommunicantur Principes, & alij Domini, & Iudices, qui non obseruauerint ea, quæ ibi continentur contra persecutores Cardinalium. De hac suprâ diximus.

De excommunicationibus non reseruatis in Clementinis.

CAPVT XXXIX.

PRima habetur Clem. vni. de sequestra. possessi. & fructu. Vbi excommunicantur omnes, qui in sequestratione facta per Ordinarium loci de beneficio Ecclesiastico per triennium integrum pacifice non possessio sententiã definitiuam cõtra possessorem apud Sedem Apostolicam dũraxat in possessorio, vel petitorio promulgatam impedire, vel fructus sequestratos quomodo occupare præsumunt: aqua sententia non absoluentur, nisi vsurpata restituant, & remoueant